

V roce 2021 přejeme mnoho zdraví, radosti a lásky!

TAJEMSTVÍ ČASU

**SYMBOLISMUS
BÍLÉ BARVY**

**PROČ FUNGUJE
PLACEBO?**

SYMBOLISMUS POHÁDEK

Začátky všech věcí jsou malé.

Marcus Aurelius

n@ – ČASOPIS

Filozofie pro život – č. 132 – 25. prosinec 2020

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

PhDr. Slavica Kroča, šéfredaktorka
Mgr. Ivana Hurytová, odpovědný redaktor
Redakce a grafická úprava:
Eva Bímová, Martina Flaitingrová
Jana Aksamítová, Ing. Ondřej Aksamít,
Mgr. Aleš Gabriel

Vydává Nová Akropolis z. s.
Varšavská 19, 120 00 Praha 2
Tel.: 222515152, e-mail: nova@akropolis.cz
Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

© Nová Akropolis z. s.
Všechna práva vyhrazena. Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukována v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

www.akropolis.cz

MŮJ SVĚT, MŮJ HRAD

Inspiraci pro tento úvodník mi vnukla má kamarádka, která mi vyprávěla, že nedávno v malé vesničce na Valašsku navštívila hrobku svých předků, kteří jelikož se narodili v roce 1905 a 1910, prožili téměř celé dvacáté století. A také to, že mi připomněla téměř do puntíku podobný život mých vlastních prarodičů.

Cílem těchto slov v žádném případě není pesimistický pohled na současnost, ale právě naopak jejich smyslem je, abychom si vážili toho, že nemusíme prožívat tolik neštěstí v průběhu jediného života; protože jsme se prozatím vyhnuli téměř všem pohromám, které naši předchůdci ve dvacátém století prožili. A také i to, abychom do dalšího roku vstoupili ruku v ruce s optimismem, což neznamená naivně ani nezodpovědně, ale plní naděje, že svým vlastním způsobem života všichni společně zlepšíme svět, v němž žijeme. Svět se totiž může zlepšit pouze tehdy, když selepší každý jednotlivec.

Jakým směrem se ubíraly myšlenky mé kamarádky? O čem přemýšlela a k jakým závěrům o svých předcích dospěla? Narodili se za Rakouska-Uherska, a tudíž žili v době první světové války (1914–1918), která si odnesla miliony životů vojáků i civilistů. Vzápětí sice měli možnost oslavit vznik Československa, ale bohužel po tom následovala proslulá „španělská“ chřipka (nevznikla ve Španělsku, nýbrž tento stát jako první a dlouho i jediný pravdivě o této nemoci informoval), na kterou ve dvoumiliardovém světě zemřelo 1–5 % obyvatelstva (někdy se uvádí až 100 milionů obětí). Představte si, jaké by to číslo bylo dnes při téměř osmi miliardách světové populace! Jinými slovy, po milionových ztrátách první světové války náš svět zdecimovala i nečekaná nemoc.

Nežili klidně dlouho, neboť v roce 1929 svět zasáhla Velká hospodářská krize, někdy nazývána Velká deprese, trvající tři roky a s následky až do roku 1940, která nejen uvrhla do bídy (a někdy i smrti) velkou většinu lidí, ale zavdala příčinu i vzniku neblaze proslulého nacismu a fašismu, narušila vztahy mezi státy, mezinárodní obchod a patřila k příčinám druhé světové války. A takto předkové mé kamarádky v roce 1938 prožili i německou okupaci, která v roce 1939 vyústila ve druhou světovou válku, o jejíchž obětech, zvěrstvech a důsledcích se zachovalo množství živých i psaných, fotografických či filmových svědectví a dodnes nás trápí její krutost, jež se bohužel (někdy v ještě horší podobě) objevuje v mnoha *okrajových* válkách po celém světě, které, přestože žijeme v *civilizovaném světě*, nikdo nedokáže zastavit.

Mír pro její předky dlouho netrval. V roce 1948 se odehrál komunistický puč, v roce 1953 měnová reforma, v padesátých letech perzekuce, kdy komunisté pradědečka zavřeli, protože byl starostou a měl statek. Když si konečně myslel, že by už mohl v klidu dožít zbytek svého života, přišla v roce 1968 okupace Sovětským svazem. Prababička se dožila roku 1989, i když se její život už chýlil ke konci.

A tak se má kamarádka ptá: *Jak tohle všechno dokázali ustát?* Dodává, že navzdory tomu všemu, co mi vyprávěla, její pradědeček nikdy nebyl zahořklý, plný křivd, nýbrž to byl milý a laskavý člověk. A říká: *Lidé, kteří prožili to, co jsem popsala, jsou pro mě vždy velkou inspirací odvahy a síly, kterou projevili. A ptá se: Proč navzdory tomu všemu, co v dnešní době máme, nejen na fyzické úrovni, ale i na té duševní a duchovní, neustále většina lidí řňuká a lamentuje, místo toho, aby byla inspirací ostatním, aby využívala své schopnosti a předávala je dál, abychom mohli prožít další renesanci v rozvoji lidstva?*

Moje milá kamarádko, není snadné odpovědět na tuto otázku, protože odpověď leží ve svědomí každého z nás. Kolik lidí zajímají ostatní lidé? Kolik lidí zajímají čtyři základní Platonovy ctnosti? A pokud o nich i teoreticky ví, kolik z nich je (a do jaké míry či vůbec) ve svém životě uplatňuje?

MOUDROST, STATEČNOST, UMĚŘENOST, SPRAVEDLNOST

Jsou to ctnosti, které naši Duši posilují, protože jsou čtyřmi sloupy, na nichž stavíme svůj vlastní život. Jsou stejně hodnotné dnes, jako byly před tisíci lety. Odvaha vyplývající ze statečnosti neznamená být troufalý, ani zbabělý, nýbrž být pevný a vědět, jak žít důstojně. Střídmost jako projev uměřenosti je schopností vládnout sám sobě, najít zlatou střední cestu, rovnováhu, která je vyšší a povznesená. Najít rovnováhu znamená být rozvážný, což probouzí moudrost. Rozvážný je pouze ten, kdo ví, neboť se stává moudrým. Ten, kdo neví, je nerozvážný a vrhá se do náruče života jakýmkoli způsobem. A nakonec spravedlnost, která je možná pouze na základě pravdy, což znamená, že neznáme-li pravdu, nemůžeme být ani spravedliví.

Možná nyní lépe chápeme Platonovou větu, že *Spravedlnost znamená dát každému to, co mu náleží*. Buďme na prvním místě spravedliví každý sám k sobě, abychom tuto spravedlnost mohli aplikovat i na ostatní. Proč si na další rok dávat předsevzetí pouze na fyzické úrovni: zhubnu, budu cvičit, naučím se cizí jazyk... Proč bychom nemohli začít s tím, co je o úroveň výš, v našem nitru, které ovlivní i naše tělo: rozvíjet čtyři Platonovy ctnosti, stát se lepším člověkem, jehož krása vyzařuje z jeho pohledu a úsměvu, a nikoli z formy jeho těla.

Když se podíváme do zrcadla, náš vnitřní život se v něm neodráží, a proto je práce na něm náročnější..., ale věřte mi, že stojí za to vyvinout úsilí a věnovat se i této části nás samých, která na první pohled vidět není, a přesto přitahuje lidi kolem nás mnohem více než jakékoli nové šaty.

Přeji Vám v dalším roce, ať se Vám práce na sobě daří. Já se o to rozhodně snažit budu, jako se o to snažím stále, protože je to práce na celý život a vždy je co zlepšovat, protože nikdo není dokonalý. A jménem celé redakce a Nové Akropolis Vám přeji hodně šťastných a radostných okamžiků plných lásky... A samozřejmě i zdraví!

PhDr. Slavica Kroča, šéfredaktorka
Zakladatelka Nové Akropolis v ČR

PODOBENSTVÍ

Květiny bez vůně

Kdysi dávno žil jeden velice moudrý samuraj, kterého měli všichni ve velké úctě. Samuraj se o své poznání ochotně dělil a každý den pořádal ve svém domě lekce, na které se sjížděli mladíci z širokého okolí. Během výuky popíjeli čaj, a jednoho dne došlo k nehodě: jeden z mladíků převrhl šálek na záda jiného.

Politý mladík se nesmírně rozčílil, protože ho horký čaj nejen opařil, ale také mu zničil oděv z drahého čínského hedvábí. Vyskočil, hrubě svému spolužákovi vynadal a odešel z místnosti. Mistr na jeho výbuch nijak nereagoval a v klidu pokračoval ve výkladu.

Když lekce skončila, jeden z učedníků přistoupil ke starému samurajovi a zeptal se:

Mistře, proč jsi nezasáhl? Copak tě nerozhněvala ta arogance a nespravedlnost kvůli malé nehodě? Nerozhněvalo tě, že se někdo odvážil takhle narušit tvoji lekci?

Hněv je jako květina bez vůně, odpověděl mistr. A takové nemají být v naší zahradě. Tam, kde rostou, není žádná svoboda.

Druhý den se politý mladík znovu vrátil. Na první pohled na něm byl patrný hněv a nepřátelství. Celou předešlou noc se dusil vztekem nad včerejším incidentem a zlobil se, že se ho mistr nijak nezastal. Rázně prošel mezi učedníky až k samurajovi a plivl starému muži do tváře.

Jeden z žáků vyskočil, tasil meč a chtěl tu urážku potrestat. Mistr mu však dal znamení, aby nedělal nic. Když rozezlený mladík odešel, mistr klidným tónem poznamenal:

Měl bych mu poděkovat. Díky jeho činu vím, že v mé zahradě už nejsou žádné květiny bez vůně.

S ÚSMĚVEM JDE VŠECHNO LÉPE...

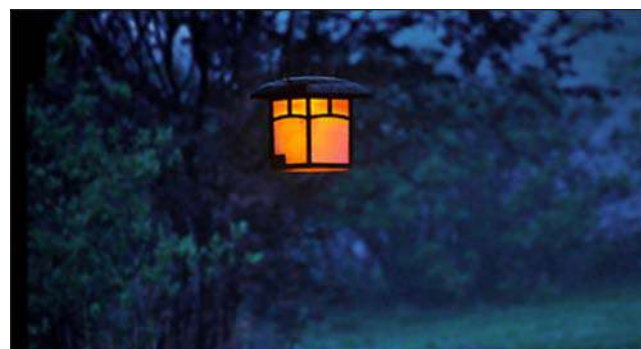
Když mě budete potřebovat, hledejte mě tam, kde jste byli vy, když jsem potřebovala já vás!

Z filozofických anekdot: Nasreddin hledá klíč

Jednou velmi pozdě v noci se Nasreddin a jeho soused vraceli po hostině domů. Zatímco se Nasreddin snažil odemknout dveře svého domu, spadl mu klíč na zem. Když ten hluk uslyšel jeho přítel, přišel mu jej pomoci najít. Nasreddin však ve tmě odešel od svého přítele a začal hledat klíč uprostřed ulice, která byla osvětlena jasným měsíčním světlem.

Jeho soused se ho překvapeně zeptal:
Proč hledáš klíč tam? Ztratil jsi ho tady!

Na to Nasreddin odpověděl: *Ty si dělej, co chceš! Já raději hledám tam, kde je světlo!*

SYMBOLISMUS BÍLÉ BARVY

Barvy jsou odedávna nositelé rozmanitých symbolických významů, duševních nálad, lidských vlastností, hierarchického postavení apod. Bílá barva je barvou ducha, dokonalosti, čistoty, neposkvřenosti (nevinnosti), ctnosti, osvobození, pořádku... a světla. Obecně je bílá barva radostná a povzbudivá, je barvou klidu a míru. Je spojena také s Měsícem a jeho světlem, mlékem, perlami, anděly, ale také s prachem, podsvětím, kostmi a nicotou. Společně s černou má mezi barvami zvláštní postavení.

Bílá barva je barvou denního světla a je souhrnem všech barev. Isaac Newton to dokázal pokusem, když rozložil světelným hranolem bílé světlo na barevné spektrum a dalším hranolem jej opět spojil. Tím tedy, mimo jiné, ukázal, že základní světlo je světlo barevné a bílé světlo vzniká smíšením světla všech barev. Bílá je symbolicky souhrnem všech barev spektra, snad proto je spojena s duchem a absolutnem, s počátkem i koncem.

Ve vztahu ke zrození a smrti se někdy poukazuje na to, že odcházíme za světlem, za světlem na konci tunelu. Do světla se rodíme z lůna matky na tento svět a za světlem, které popisují ti, kteří zažili klinickou smrt, odcházíme, když umíráme. Zrození a smrt jsou protiklady, které spojuje kromě mnoha jiných symbolických aspektů právě barva světla, bílá barva.

Bílá barva se často objevuje při iniciačních, svatebních i pohřebních obřadech. V naší kultuře je spojena se zrozením (křest, svatba), zatímco v Japonsku, Vietnamu, Indii a Číně je bílá barva barvou smuteční a také barvou vyhrazenou některým rituálním aktivitám. U mnoha přírodních národů byla bílá barva spojena s vyššími neviditelnými úrovněmi, proto byli běloši považováni za bohy či předky.

V Číně je bílá barva jako barva světla spojena s mužským, aktivním principem jang. Bílou barvu má tradičně také posvátná hora hinduismu, buddhismu a džinismu, hora Meru. Je osou světa a středem všech viditelných i neviditelných dimenzí vesmíru.

Bílá byla i mnohá posvátná zvířata. Např. Amonův býk chovaný v egyptských Thébách nebo kůň ve Svantovítově chrámu na Rujáně. Bílý slon je v Asii i Africe považován za znamení štěstí, síly a dlouhého života. Podle buddhistické tradice vešel budoucí Buddha do pravého boku své matky, královny Máje, v podobě bílého slona se šesti kly. Bílá holubice je symbolem míru. Na bílém koni přijede Kristus na konci světa, podobně v Indii přijede na konci kalijugy Kalki Avatar (vtělení boha Višnu) na bílém koni, aby odstranil všechno zlo.

Kněží či svatí všech národů nosí často bílý oděv v souvislosti se symbolikou ducha, světla a čistoty, jež je s touto barvou silně spojena. Andělé a blažení jsou v křesťanství většinou oděni v bílém rouchu.

V alchymii symbolizuje bílá barva jednu z fází alchymistické transmutace, takzvané albedo (bělení, řecky leukósis). Je nazývána také Opus minor neboli Malé dílo, neboť symbolizuje očištěný stav (tabula rasa) a je spojena se schopností dosáhnout čistoty a současně je nezbytným předstupněm k Opus magnum, Velkému dílu, úplné transmutaci. Albedo je symbolizováno také bílou labutí, stříbrem a rtutí. Stříbrná barva se v některých aspektech překrývá s bílou.

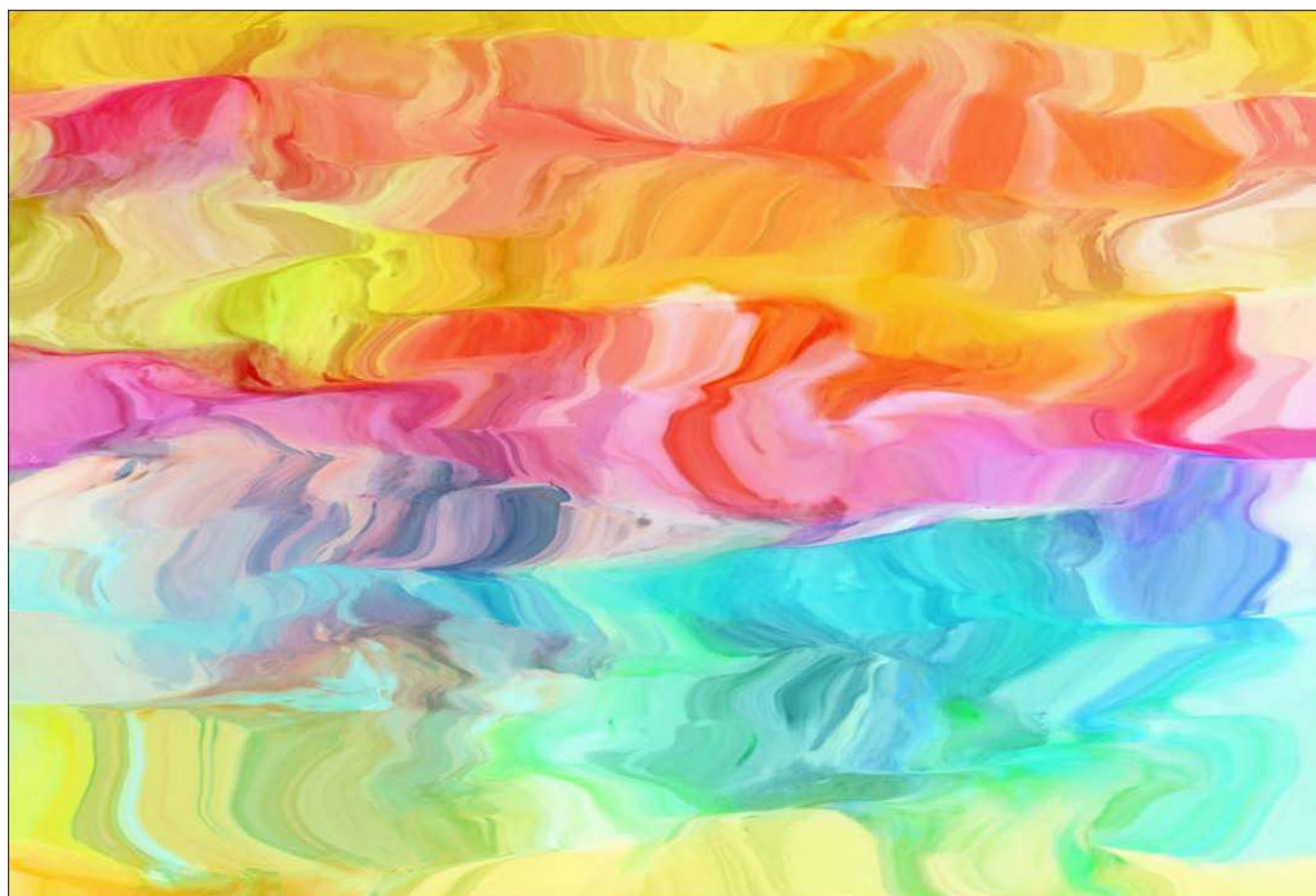
S ohledem na duševní vlastnosti můžeme uvést, že antika například připisovala čtyřem lidským temperamentům barevné charakteristiky: sangvinikům červenou (podle lat. sanguis, krev), cholericům žlutou, flegmatikům bílou a melancholikům černou. Bílá je pak tedy spojena s charakteristikami flegmatika, který je mírumilovný, vyrovnaný, klidný

(až lhostejný), obezřetný, rozvážný až chladnokrevný, spolehlivý, smířlivý, trpělivý a umí se ovládat. Dále je bílá obecně spojována s klidem, jasností, nevinností, napomáhá přemýšlení, pozvedá a rozjasňuje mysl. Je také barvou perfekcionalismu a touhy po dokonalosti.

V symbolismu květin bílá barva, tedy bílá květina, symbolizuje čistotu, nevinnost, věrnost, upřímnost a dokonalost. Nejčastěji používanými bílými květinami jsou u nás růže, lilie, karafiáty, orchideje, kaly a gerbery. Symbolický jazyk pak ovlivňuje kromě samotné barvy květu i zvolený druh květiny.

Bílá je královnou všech barev, neboť je všechny spojuje, skrývá v sobě celé spektrum. Vlastně to ani není barva, neboť vzniká spojením všech barev spektra: červené, oranžové, žluté, zelené, tyrkysové, modré, fialové. Snad proto je barvou ducha, nebe a absolutna (počátku i konce), neboť vše spojuje a sjednocuje.

Ing. Hana Moudrá

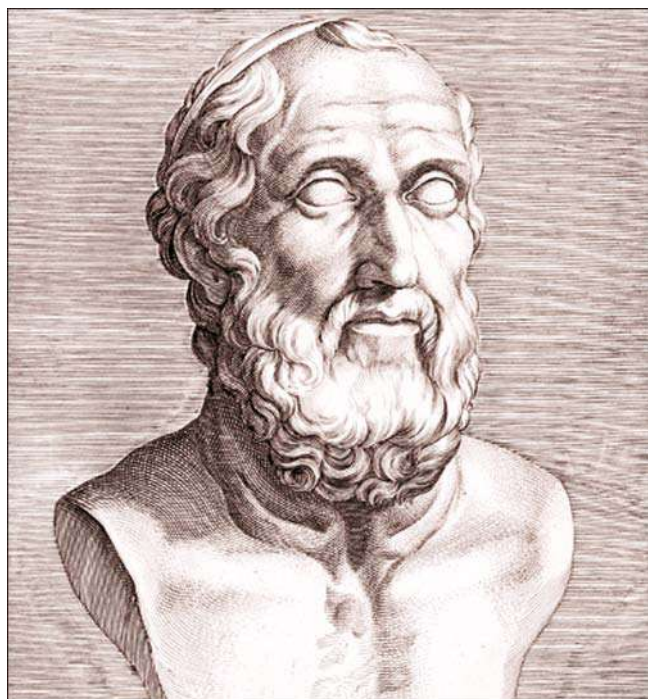

ZE ŽIVOTA NAŠÍ ŠKOLY

SVĚTOVÝ DEN FILOZOFIE

- FILOZOFIE
- KULTURA
- DOBROVOLNICTVÍ

Při ustanovení Světového dne filozofie v roce 2005 byl na Generální konferenci UNESCO zdůrazněn význam tohoto oboru zejména pro mladé s tím, že *filozofie je disciplína, která podporuje kritické a nezávislé myšlení a je schopna působit směrem k lepšímu pochopení světa a podporovat šíření tolerance a míru... Praktikování filozofie představuje proces, ze kterého má prospěch celá společnost. Pomáhá budovat mosty mezi národy a kulturami.* (Irina Boková, generální ředitelka UNESCO).

Světový den filozofie se slaví pravidelně třetí čtvrtek v listopadu a poprvé byl slaven 21. listopadu 2002. Nová Akropolis se k oslavám tohoto dne již tradičně připojuje a tento rok připravila dvě on-line přednášky. Na obě akce bylo možné připojit se zdarma a celkem je zhlédlo více než 150 posluchačů.

První přednáška byla na téma „Lidská duše z pohledu Platona“. Vysvětlila, co pod

pojmem duše chápali řečtí filozofové, když hovořili o tom, že filozofie je pro duši stejně důležitá jako je zdraví pro tělo. Pro vysvětlení fenoménu duše a připomenutí důležitosti filozofie jsme použili dílo velkého řeckého filozofa Platona. Záznam této přednášky můžete shlédnout zde: www.youtube.com/user/NovaAkropolis

Druhá přednáška byla věnovaná „Drakům moudrosti“. Nehovořila však pouze o dracích coby majestátních tvorech střežících

vzácné poklady, ale chtěla připomenout velké mudrce, protože i oni ochraňují poklady v podobě moudrých myšlenek a učení.

Jelikož v dnešní době nebylo možné přednášky uskutečnit naživo, snažili jsme se alespoň tímto způsobem připomenout velké filozofy a učitele, kteří přinášejí pravdu a moudrost všem, kdo ji hledají...

ZAMYŠLENÍ NAD SOUČASNOSTÍ: TAJEMSTVÍ ČASU

*Čas je...
velmi pomalý pro ty, kteří spěchají,
velmi rychlý pro ty, kteří mají strach,
velmi dlouhý pro ty, kteří se litují,
velmi krátký pro ty, kteří oslavují,
ale pro ty, kteří milují,
je čas VĚČNOST.*

William Shakespeare

Za pár dní doběhne starý rok z posledních sil do cílové rovinky, aby zde mohl předat štafetu novému cyklu 365 dnů. Konce a počátky obvykle vyvolávají v člověku myšlenky o uplynulém období a svádějí k rekapitulaci či plánům do budoucnosti. Snad může být v takové chvíli užitečné podívat se na fenomén času...

Všichni si občas povzdechne, že nestíháme, že čas běží příliš rychle, že bychom potřebovali pár dní navíc... Toto téma fascinovalo již staré řecké filozofy, kteří se mu hodně věnovali. Ve svých úvahách dospěli k tomu, že není čas ten, který plyne, běží, letí..., ale jsme to my, kteří se pohybujeme v jeho proudu. A proto jen na nás záleží, jak jej vnímáme.

Běžně jej vnímáme lineárně jako tok, který směřuje z minulosti k budoucnosti. Je to čas, který rozpočítáváme na hodiny, dny, měsíce a roky, je to ten, na jehož nedostatek pořád žehráme. Člověk, který žije ponořen v lineárním čase, si představuje budoucnost jako pokračování současnosti. Navzdory tomu, že zná minulost, díky dílům historiků i tu prastarou, znovu a znovu zapomíná, že ani kdysi věci nepokračovaly vždy přímočaře. Ale stejně jako si starý Říman představoval pokrok v rychlejších vozech tažených více a více koňmi, středověký člověk ve vyšších katedrálách pnoucích se až k nebi, pozitivistický vědec devatenáctého století ve vítězství vědy, která vyřeší každou otázku a záhadu, nepoučitelný současník věří v neomezený rozvoj technologií všeho druhu, v další možnosti zábavy, cestování a nekončících vnějších zážitků. Ale teď do jeho lineárně plynoucího času nečekaně vpadl neviditelný virus, který přerušil jeho plány a přinutil jej se zastavit.

Proto je nyní ta pravá chvíle na malý návrat k našim filozofickým kořenům v Řecku, kde lze nalézt inspiraci. V řecké mytologii nalezneme dva bohy spojené s časem. První z nich je Kronos, který představuje nejhlubší mystérium propojení minulosti, přítomnosti i budoucnosti neboli neúprosný zákon příčin a důsledků, ve východních kulturách nazývaný karma. Bývá zobrazován jako stařec, v jedné ruce má srp, kterým odsekává neú-

prosně to, co patří minulosti, a v druhé nese lampu, kterou osvětluje budoucí cestu.

V jeho stáří se skrývá moudrost, odhaluje nám, že našimi největšími poklady jsou zkušenosti, které jsme získali, hodnoty, o které se můžeme trvale opřít. S jeho jménem souvisí slova *kronika*, literární dílo, které *chronologicky* zaznamenává, co se stalo v minulosti a upozorňuje nás, že se určité události vracejí a že čas má spíše povahu cyklickou než lineární. Určitě se i nám v životě stalo, že jsme některými situacemi procházeli vícekrát, dokud jsme je nepochopili či nepřekonali.

Tím druhým bohem je Kairos. Na rozdíl od Krona je to mladík s okřídlenými sandály a rozvernou dlouhou kadeří. V ruce drží váhy, symbol rovnováhy a spravedlnosti. Poletuje chvíli tam a pak zase tady. Představuje ten nejpříhodnější čas – příležitost, kterou nám nabízí spravedlivý osud, ale kterou my sami musíme zachytit stejně jako Kaira, který se jen mihne kolem nás, za jeho kadeř. I dnes přece říkáme, že je třeba *chytit příležitost za pačesy*...

Mladík Kairos představuje čas, v němž jsme věčně mladí, ne tělem, ale ve svém nitru a v přístupu ke světu: svým duchem, otevřenou myslí, chutí vždy se pustit do nových věcí a prožít intenzivně právě současný okamžik, který je neopakovatelný. Slovy Herakleita: *Nevstoupíš dvakrát do téže řeky.*

Současná doba nám ukazuje, že mnoho věcí nelze dělat nadále tak, jak jsme byli zvyklí. My se ale bráníme změnám, nechceme si ani představovat, že by se vše nevrátilo do starých kolejí. Čekáme, kdy se tak stane, a jsme čím dál tím více nazlobení, protože návrat starých dobrých časů nepřichází. Možná by nám pomohlo změnit právě jen úhel pohledu, netrápit se tím, co bylo, a tím, co nebude, ale soustředit se na současný okamžik, z něhož se rodí ten budoucí – zachytit Kaira, který právě teď prolétá kolem, a pustit se do toho, co jsme dlouho odkládali, začít dělat věci nově, zkusit jiné cesty a možnosti. My jsme tvůrci naší budoucnosti.

Kairos je čas vertikální, je plastický a nezměřitelný ručičkami hodin. Během jednoho okamžiku nám umožní pochopit tajemství přírody nebo druhého člověka nebo sebe sama. V tichém souznění s blízkým člověkem, pod nebem plným hvězd nebo klenbou chrámu nás vytrhne z okovů plynoucího času, a my se dotkneme věčnosti. Je to dar, který nám umožňuje rozbít rutinu každodennosti a najít hluboký smysl věcí, lidí i událostí. Najednou pochopíme, že to, co se děje, má vždy nějaký smysl, že je to součást naší cesty a že je to současně naše nová příležitost. Poté, co jsme se zastavili, možná i upadli, máme velkolepou šanci vstát a roztáhnout křídla. Chytněme svého Kaira a leťme spolu s ním vzhůru k nebi, ke Slunci, ke světlu...

Mgr. Ivana Hurytová

ROZJÍMAJÍCÍ ATHÉNA

Athéna byla řeckou bohyní moudrosti a vítězné války, ochránkyní práv, spravedlnosti a umění. Podle řeckých tradic se zrodila z Diovy hlavy poté, co spolkl bohyni Métis, samotnou moudrost. Pak ho rozbolela hlava a z ní mu bohyně vyskočila v plné zbroji. Představovala přímo božskou mysl. Pomáhala mnoha hrdinům na jejich cestách a často je obdarovávala kouzelnými zbraněmi. Její válka byla vedena moudrostí, a proto vždy vítězila. Také byla ochránkyní města Athén, jemuž jako dar věnovala olivu, zdroj oleje, na němž mohl hořet svatý oheň moudrosti, a na její počest se každoročně konaly slavné svátky zvané Panathénaje.

Toto je reprodukce mramorového votivního reliéfu z let 460–450 př. n. l., jenž ji zachycuje, jak truchlí nad padlými athénskými bojovníky. Původně stál na athénské Akropolis, nyní jej lze spatřit v muzeu „Museum Acropolis“ nedaleko tohoto posvátného pahorku.

KLASICKÉ ŘECKO

Je kladeno do období 480–323 př. n. l. Předcházely mu řecko-perské války, v nichž nakonec Řekové zvítězili, ale mnohá řecká města zůstala zničená a vypleněná. Vůdčími městy a zároveň soupeři se tehdy v Řecku staly městské státy Sparta, slavná svou hrdinskou bitvou u Thermopyl, kterou podnikla vítězství Řeků nad Peršany, a Athény, v jejichž čele stanul stratég Perikles, jenž z nich vytvořil kulturní metropoli Řecka. Obnovil chrámy a svatyně zničené Peršany, znovu dal vystavět Akropolis, v ústavě upevnil demokratické prvky a na obnovu města do Athén pozval nejslavnější sochaře a malíře Řecka. V této době se Athény také staly filozofickým centrem tehdejšího světa vyhledávaným mnoha mudrci a učenci. Neustálé spory mezi oběma městy však nakonec vyústily v Peloponéskou válku trvající s přestávkami 25 let, v níž byly nakonec Athény poraženy a jejich silný vliv v Řecku oslaben. Také to znamenalo konec tohoto vrcholného řeckého období.

...Leonardo da Vinci byl nejen všestranným umělcem a vynálezcem, ale významně se zapsal i do vývoje italského jazyka? Zatímco většina učenců jeho doby psala svá díla latinsky, Leonardo používal italštinu, přesněji řečeno florentské nářečí. Jenže právě proto, že italština v té době nebyla běžně používána pro vyjádření vědeckých myšlenek, postrádala řadu potřebných odborných výrazů. Leonardo byl tedy nucen některá slova dotvořit, vymyslet nové výrazy. Dokonce se chystal sepsat italský slovník a gramatiku, ale tento záměr nestihl nikdy uskutečnit.

Nestihl dokončit ani mnoho jiných svých projektů. Přestože je všeobecně považován za jednoho z největších malířů všech dob a dochovaly se po něm tisíce stránek poznámek, studií a nákresů, hotových obrazů je známo jen patnáct. Většina z nich je uložena v muzeích a galeriích po celém světě, pouze jeden patří soukromé osobě. Jedná se o obraz s názvem Salvator Mundi (spasitel světa) a v roce 2017 byl prodán za 450 milionů dolarů, což je nejvyšší cena, za jakou kdy byl nějaký obraz prodán.

Mezi nejslavnější Leonardova díla nepochybně patří Mona Lisa se svým záhadným úsměvem. Tohoto efektu dosáhl Leonardo prostřednictvím techniky zvané sfumato, kterou sám vynalezl. Její podstatou je, že malíř ponechá divákovi něco, co má sám uhadnout; některé tvary nejsou zřetelné, skrývají se ve stínu. V případě Mona Lisy použil Leonardo tuto techniku v koutcích očí a úst. Jako vynikající pozorovatel věděl, že právě z těchto

dvou míst je čitelná nálada člověka. Díky tomu se žena na portrétu zdá někomu smutná, jinému usměvavá – každý si její výraz sám dokreslí. Pocit záhadnosti a nejasnosti ještě umocňuje pozadí portrétu. Pravá a levá část na sebe nenavazují, nevíme, kde končí cesta na pozadí, a v našem podvědomí toto vše vyvolává pocit něčeho tajemného a nedefinovatelného.

Dalším slavným obrazem je Poslední večeře, nástěnná malba v milánském kostele Santa Maria delle Grazie. Tento obraz se však už za Leonardova života začal odlupovat ze zdi, a dnes existuje jen díky opakovaným zásahům restaurátorů. Za rychlou zkázou malby stojí fakt, že Leonardo zde zkoušel novou techniku – malbu temperovými barvami na suchou omítku. Tento experiment se však neukázal příliš šťastným.

Je pro dnešního člověka filozofie užitečná? Starodávná výzva *Poznej sebe sama*, která po staletí vévodila svatyni Apollona v Delfách, je dodnes platná jako základ, o nějž se mohou opřít všechna ostatní předsevzetí, která mohou následovat, směřující k odhalení smyslu života a dosažení štěstí, které je, jak říkali klasikové, nejvyšší lidskou touhou, jež zahrnuje všechny ostatní. Kniha nás zavede do našeho nitra a umožní nám odhalit místa temnější i zářivější, abychom více porozuměli sami sobě i ostatním. V zamyšleních lze najít mnohá řešení problémů, se kterými se každodenně setkáváme, a můžeme je tedy použít i jako nástroje k poznání sebe sama. Autorka nám s citlivým filozofickým přístupem velmi obratně předkládá hluboké poznání nás samotných a nastavuje nám tak zrcadlo, ve kterém lze rozpoznat odraz možností, jež nám život přináší.

UKÁZKY Z KNIHY:

„Jedna věc je to, co se učím, a zcela jiná to, co vím... Máme jistotu v tom, že se poznání ubírá vhodnými cestami pouze tehdy, když se podle něj dokážeme měnit, transmutovat a když dokážeme povznést naši vnitřní úroveň alespoň o několik milimetrů a jednat dle idejí, které získáváme. Můžeme ovládnout poznatek na úrovni mysli, ale to neznamená, že budeme mít možnost uplatnit ho v praxi. Protože vůle by neměla sloužit pouze k tomu, aby oživila naši pozornost, nýbrž také k tomu, a to především, aby poháněla naše činy.“

„Existuje to, co umíme a můžeme udělat, a to, co neumíme a nemůžeme udělat. Snadné je to, čemu jsme se už naučili, to, co jsme už ovládli a snadno to uskutečňujeme. Kdy, kde a jak jsme se to naučili...? Jisté je, že to, co je naučené a asimilované, se odráží jako jistá výhoda při jednání v životě.

Stejně tak to těžké neexistuje samo o sobě. Záleží na člověku a na jeho nashromážděných znalostech. To, co neví, to, co se mu jeví jako něco nového, nese masku těžkého. Je pravděpodobné, že pokud někdo neumí vyřešit určitou situaci, bude po mnoho let nazývat „těžkou“ stejnou věc, která už není tak neznámá ani nová, nýbrž je opakující se a obávaná... Prožitý strach a obavy z nového nejsou tím, co nás vede k překonání těžkostí. Právě proto, abychom se vyhnuli těžkostí, je nutné vyhnout se jakémukoli zdání obav.“

„Všeobecný postoj vůči problémům je hledat snadná a rychlá řešení, která nezahrnují vlastní vůli. Obrátit se na známé, žádat o pomoc toho či onoho... Problém blokuje toho, kdo hledá řešení mimo sebe, a především toho, kdo vychází z principu nespravedlnosti života, že ho podrobuje takovým pohromám. Negativní emoce získávají nadvládu, myšlenky jsou pokaždé zmatenější, organismus začíná projevovat úzkost, a problém takto nabývá dimenzí nezdolatelé hory.

Řešení logicky musí přijít shora. Je nutné se povznést nad problém a bolest, aby byla nalezena odpověď. Pokud víme, že se kořen těžkostí nachází na afektivní úrovni, musíme pracovat s mentální energií, abychom přemohli negativní emocionální atmosféru. Na začátku se to může zdát těžké, avšak všechno je těžké, dokud se to poprvé nezkusí. Je třeba vynaložit úsilí vystoupit na schod, povznést se nad mraky a dosáhnout zřetelnosti vlastního pochopení.“

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

PROČ FUNGUJE PLACEBO?

Pojem placebo se používá, když podáme pacientovi něco, co označíme za lék, přestože neobsahuje žádnou účinnou látku, a pacientovi se uleví. To, co léčí, je pak víra pacienta. Slovo placebo pochází z latinského *placere*, líbit se. V moderní medicíně byl tento efekt zpočátku popírán, avšak s větším důrazem na psychosomatická onemocnění se nezdá již tak překvapivé, že placebo efekt funguje.

Víme dobře, že dlouhodobý nezvládnutý stres, psychická nepohoda a pocíťovaný tlak výrazně zvyšují riziko některých typů obtíží jako jsou bolesti hlavy a zad, poruchy srdečního rytmu, problémy s trávením atd. Psychické obtíže se promítají do funkčních poruch našeho fyzického těla a časem mohou způsobit i konkrétní fyzické změny. Stejně tak, pokud jsme přesvědčeni o tom, že nám konkrétní lék uleví, nastartuje naše psyché různé mechanismy, kterými například uvolníme dlouhodobé napětí, zbavíme se strachu a beznaděje, a to samo o sobě způsobí, že se cítíme lépe a nastartujeme vlastní léčebné procesy.

Na čem záleží, zda bude placebo efekt fungovat? Jednak je to druh obtíží, které máme. Řeznou ránu nebo infarkt nezhojí, i když i tam může pomoci v psychickém prožívání této situace. Naopak u řady jiných obtíží, jako jsou lehčí úzkostné nebo depresivní stavy, bolesti zad nebo žaludku způsobené velkou psychickou zátěží může placebo přinést překvapivé zlepšení. Určitě jsou i lidé, kteří jsou na fungování placebo citlivější než jiní. Takže kombinace naší psychické konstituce a druhu obtíží přináší různou úroveň fungování placebo.

Jako opak placebo se někdy používá pojem „nocebo“ (*nocere* – latinsky škodit). Běž-

ným příkladem je situace, když si u léku přečteme příbalový leták a záhy na sobě pozorujeme téměř všechny možné nežádoucí účinky, které jsou tam zmíněny. Nebo si vyslechneme ne příliš šetrné poučení od lékaře před operačním zákrokem, a nejen že prožijeme spoustu strachu před operací, ale ani průběh po ní není jednoduchý. Bohužel s tím, jak se v medicíně stále více zdůrazňují právní aspekty, považuje se za nutné pacienta podrobně informovat o všech možných problémech, které mohou potenciálně nastat, jakkoliv jsou vzácné. U většiny lidí to vyvolává velkou úzkost a nejistotu, která má pak jistě vliv na jejich prožívání toho, co podstupují. Jedinou cestou, jak tomu lze zabránit, je lidská komunikace s pochopením strachu a obav pacientů.

Placebo i nocebo fungují, protože člověk je jednotná bytost s aspekty fyzickými, psychickými a duchovními. Je užitečné o nich vědět a využít je ku prospěchu sebe samých i svých blízkých.

MUDr. Lucie Šrámková

SYMBOLISMUS POHÁDEK (1. ČÁST)

I. NĚKTERÉ KLÍČE VÝKLADU POHÁDEK

Můžeme učinit dítě šťastným? Je to důležitá otázka, životní cíl. Svět budou vytvářet ti, kteří jsou dnes dětmi, avšak pokud sníme o lepším zítřku, ti, kteří ho budou vytvářet, musí být dnes šťastní a musí vyrůstat ve zvláštním prostředí, neboť i oni jsou zvláštní.

Významným prvkem, který patří do této ojedinelé sféry vlastní dítěti, je vyprávění, jež představuje důležitou psychickou potravu, neboť celý imaginární život dítěte je utvářen fantazií rodičů se z pohádek, z toho, co čte, a ze všech představ, které se hrnou do té otevřené, právě se probouzející mysli.

Jelikož přisuzujeme dětským vyprávěním takový význam, bylo by vhodné prozkoumat jejich skutečný význam, vycházejíce při tom z řady klíčů, které se podivuhodným způsobem nacházejí téměř ve všech pohádkách a vyprávěních. Vrátime-li se ke starým tradicím lidstva, odhalíme, že v mnoha starodávných legendách se neustále objevují všechny symboly, které později nalezneme v pohádkách bratří Grimmů, Andersena a téměř ve všech dětských vyprávěních.

V souvislosti s tím můžeme zaujmout dvojí postoj:

1. Domnívat se, že je to pouhá náhoda a že moderní spisovatelé „vytvořili“ starodávná pojetí, mýty nebo představy.

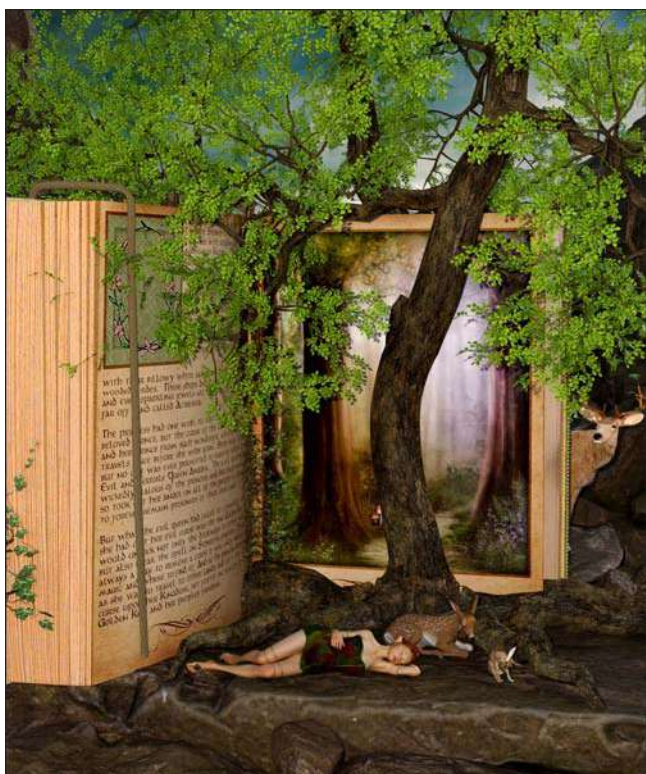
2. Nebo že skutečně existuje jistý proud, tok vědomí, jenž přichází z dávných časů a přenáší se z generace na generaci v průběhu lidských dějin. Proto mají tyto mýty pro děti absolutní obsah a důležitý symbolický význam.

Pokud se přikloníme k tomuto druhému postoji, symbolismus pohádek se přemění na výjimečně bohatý svět a zcela změní představu, kterou o nich možná máme.

Když jsme vyprávěli, četli nebo si připomínali pohádku, dělali jsme to velmi jednoduchým způsobem, bez velkých nároků, téměř nevědomě. Je však pravděpodobné, že v těch nejjednodušších věcech, jako jsou karetní hry nebo pohádky, může být uchováno velké množství symbolů nezbytných pro studium lidstva z psychologického aspektu. Přesněji řečeno, karetní hry jsou vědomou či nevědomou deformací původních egyptských tarotů, nikoli velkých arkán, nýbrž doplňkových tarotů, které vyplynuly ze složitého symbolismu. To znamená, že si hrajeme s jednou z největších záhad odrážející se v jednom z největších symbolů.

Spisovatelé a symbologové, jako je Elifas Levi, říkají, že kdyby zmizely všechny knihy, v nichž člověk uchovává své dějiny a úspěchy, veškeré vědění, kdyby se ztratil kontakt s psaným slovem, pouhé rozjímání o některých tarotech by mohlo znovu probudit lidské vědomí už jen samotným pozorováním jejich pradávných symbolů. Proto mají jejich obrazy v kolektivním nebo individuálním podvědomí výjimečnou důležitost, neboť tento střet může probudit řadu idejí, myšlenek, velké intelektuální, duchovní nebo psychické pohnutí, které je nakonec tím, co člověk hledá.

Pohádky jsou dalším útočištěm, kde lze nalézt pramen symbolického bohatství. Měli jsme k nim přístup od našeho nejranějšího dětství, když jsme začali vnímat první psychologické stopy, když nám naši rodiče, prarodiče nebo naši kamarádi vyprávěli známé pohádky, které představují společný prostor, kde mají všechny

děti možnost snít a prožívat tisíce fantazií a kde jsou kromě toho obsaženy důležité symboly pro pochopení a vnímání na psychické úrovni.

Můžeme připustit i následující myšlenku: když se dospělý člověk dívá na film nebo čte knihu, jež ho dojmá, setrvává jistou dobu ve svém psychickém světě naplněném těmito myšlenkami, které vnímá. Jak napsal Aldous Huxley v díle *Konec civilizace aneb překrásný nový svět*, tento člověk se nadchne četbou úryvku z Shakespeara díla nebo částí bible, protože reaguje na zcela technokratický a absurdní svět. Při takové četbě se znovu rodí v sobě samém, začíná bojovat a bouřit se proti světu, který ho obklopuje a který nazývá šťastným, avšak vůbec s ním nesouhlasí.

Pokud ve světě psychologicky tvořeném dospělými mají tyto myšlenky a představy velkou důležitost, můžeme si pro srovnání představit, jak velkou důležitost budou mít představy, které získává dítě, v novém psychologickém světě stále ještě nezatíženém životními konflikty, jakým dětský svět je. Proto je důležité zaujmout jistý postoj k tomu, co bude dítě významným způsobem ovlivňovat.

Pokud jsme si všimli, že vše vnější má hluboký dopad na psychický svět dítěte, což se odráží

ve všech formách jeho projevu, můžeme dospět k velmi zajímavým závěrům. Zjistil jsem například, že když se zeptám dětí, jak ony vidí budoucnost lidstva, objeví se značný katastrofismus, neboť ze zvláštního jazyka dětí lze vycítit ono velké napětí, které žije v člověku a logicky i v nich jakožto velmi citlivých bytostech.

Nelze tedy pochybovat o důležitosti idejí (symbolů a představ) pro dobrou výživu mysli, zvláště pokud jde o psychický svět dítěte, které musí ještě hodně vidět, vytrpět, naučit se a také se hodně radovat z toho, že je zde.

Uvědomujeme-li si, že pohádky jsou důležitým faktorem při výchově dítěte, je vhodné tuto oblast prohloubit, neboť jak vidíme, nejsou jen jednoduchým nebo naivním fantastickým vyprávěním. Když pronikneme do symbolismu pohádek, zjistíme, že v něm existují jisté prvky, které se používají velmi často.

NEMĚNNÉ PRVKY

Pohádky jsou všeobecně zabarveny krutostí. Abychom uvedli některé příklady, jsou vzácné pohádky, v nichž by se neobjevil obr a nebyla mu nakonec useknuta hlava, v nichž by neexistovalo prolévání krve či mrtví nebo ve kterých by nebylo sežráno dítě či alespoň polovina jeho těla. Jejich čtení bývá doprovázeno velkým napětím. Nejsilnějším dojmem působí tvrdost, s níž je vykreslován život a svět, a některé z těchto pohádek se dokonce pokouší ukázat, jak se v tomto životě všeobecně odměňují dobré služby lidí zlem, jak je tomu v pohádce *Dobrá služba a zlá odplata*. Jistým způsobem se prorokuje jakási příprava na to, co se může objevit v boji člověka se sebou samým a s okolím, jež ho obklopuje, a je usměrněna k dítěti, které sotva začalo chápat, jaký tento svět je, a které stále ještě neví o nezdarech, jež mu může přinést.

Jeden kabalistický axiom říká: „Pokud chceš vidět v tom, co je neviditelné, otevři své oči tomu, co je viditelné.“ Proto se pokusíme odstranit alespoň část slupky, která zakrývá pohádky nebo povídky, abychom viděli, jaké pravdy univerzálního symbolismu nalezneme

v houštinách, jež svým líčením polapily vězně, takže používá hluboké výklady pro vysvětlení něčeho, co nelze analyzovat jinak než globálně. Postavy, kolem nichž se zápletka točí, vytvářejí globální mýty, které po sjednocení představují jediné individuum. Například v mýtu o králi Artušovi se setkáváme s mnoha postavami: s rytíři Kulatého stolu (autoři, kteří o nich pojednávají, se dohadují o jejich přesném počtu od dvanácti až po devadesát devět), králem Artušem, Gueneverou, sirem Mordredem, Merlinem atd. Ti všichni zahrnuti do kontextu mýtu přesto vytvářejí jedinou postavu. Dle jednoho z jeho klíčů výkladu se jedná o psychologickou studii člověka, který je analyzován na základě konfliktního vztahu sira Lancelota a krále Artuše, mezi nimiž nalzáme Gueneveru.

Abychom rozluštili smysl tohoto symbolismu, podívejme se na to, co prof. Alvarez López nazývá základním mýtem, jenž se od počátků lidstva dostává až do dnešních dnů a přenáší se právě skrze samotné pohádky, podobeství či povídky. V základním mýtu existují tři hlavní postavy: dvě mužské postavy, které bojují o získání postavy ženské, což se všeobecně vztahuje k pozemskému vnějšmu světu a peklu, světu pod zemí neboli k podsvětí.

Pokusíme se rozehnat stíny a nadzdvihneme závoj Tanit – magického přeludu života, závoj máji neboli to, co současní matematikové pojmenovali „geometrické mystérium světa v n-dimensionálním prostoru“...

II. ZÁKLADNÍ MÝTY

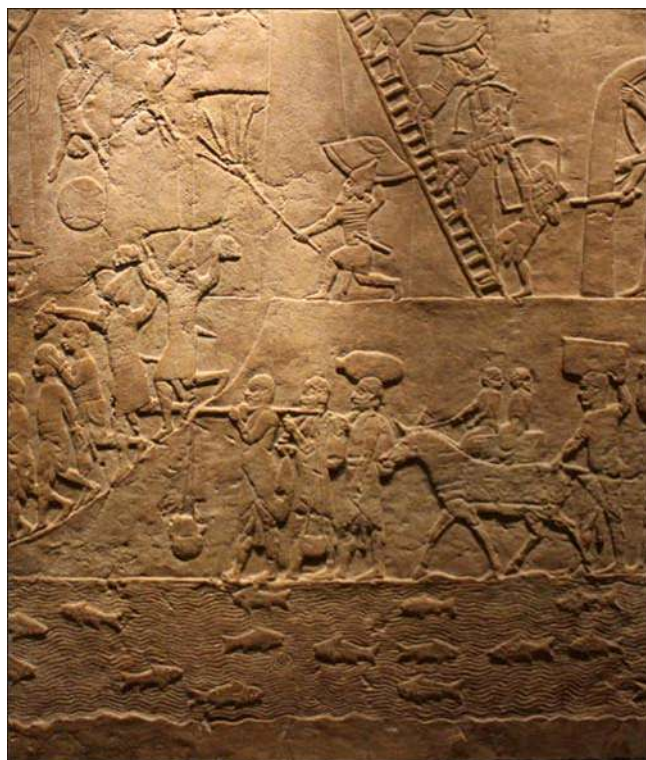
V Indii nacházíme prvotní mýty, jako je Rámájana, která vypráví o známém Rámově boji. K velkému konfliktu v Rámájaně neboli eposeji o Rámovi dochází, když Rávana, král Cejlonu, podvodem unáší Sítu, krásnou manželku prince Rámy, syna krále Dašarathy. Princezna je ukryta v lese (les je v symbolice pohádek důležitým prvkem), zatímco samotný Ráma ji statečně hledá po celé Indii a nemůže ji nalézt. Musí projít mnoha zkouškami a nesnáze, překonat mnohé potíže, aby si mohl Sítu znovu vydobýt. Aby svou výpravu přivedl ke zdárnému konci, počítá s pomocí svého bratra

Lakšmany, Surgívy, jenž byl vypovězeným princem, a Hanumana, opičího krále, symbolu vědomí a intuice.

Síta má svůj protiklad – svého dvojníka nebo svůj stín, kterým je ta, jež žije pod zemí, ta, jež ji neustále klame. Ty dvě jsou stejnou bytostí, i když se prezentují rozdílným způsobem. Jsou to dvě tváře jedné mince, dualita ve všech věcech. Tento protiklad stále více vzdaluje Sítu od ušlechtilého a skvělého Rámy, Síta vstupuje stále hlouběji do temného a chladného lesa, kde se jí zmocní hrůzný Rávana. Avšak Ráma, milovaný Bohy, měl kopí, které vyrobil samotný Indra v noci časů. Jeden jeho hrot tvořil Vítr a druhý kousek ohnivé hmoty, z níž je vytvořeno Slunce, zatímco Brahma ho opatřil znameními, jež vzbuzovala hrůzu. Ráma jím probodl Rávanovo srdce, a ten padl mrtev na zkrvavenou zem. Taková je síla dobroty a věrně splněné povinnosti, které dokážou měnit přírodu.

Sumerská tradice nám nabízí zvláštní mýtus, *Inanna a sedm Anunnaků* (2000 př. n. l.). Inanna je symbolem země, čistoty, panny a všeobecně je zobrazována jako bílá holubice. Bojují o ni dvě mužské postavy: na jedné straně Dummuzi, který je pastýřem, na druhé straně Enkidu, jenž je zemědělcem. Neustálé spory mezi nimi jsou příčinou toho, že Inanna sestoupí do podsvětí, kde se setkává se svým protikladem, Ereškigal která ji dovede do hlubin

svého království, v němž bude souzena sedmi malými trpaslíky neboli Anunnaky, kteří poté, co rozhodnou o její smrti, položí její mrtvolu na kus dřeva plujícího po vodách.

Její otec se rmoutí nad osudem své dcery, a proto požádá boha vod, Enkiho, aby ji zachránil ze spárů smrti. Enki, veden zoufalými prosbami, sestoupí do hlubin podsvětí a vdechne Inanně život a ta se pak navrátí do jasného světa živých. Tento údaj o návratu do života je pro pochopení hlubokého morálního ponaučení pohádek velmi důležitý.

V Egyptě, v záhadné zemi Nilu, nacházíme další zajímavý údaj o páru Isis-Nefthys. Isis symbolizuje čistou, zářivou část a Nefthys část temnou, protikladné dvojce samotné Isis.

Spor vznikne v tomto případě mezi Osiridem a Sethem, kteří bojují o získání vlády nad zemí. V mýtu o Osiridovi a Isidě hraje rozhodující roli boj Osirida se Sethem. Znovu se objevuje to, co Alvarez López nazývá základním mýtem.

V Americe, v mayské oblasti, konkrétně v kultuře Quiché existuje starodávná kniha *Popol Vuh* neboli bible Quicheů. Obsahuje velmi podnětný mýtus, mýtus o Ixquic zvané též Krvavá princezna. Tato dívka, dcera jednoho

ze sedmi pánů z Xibalby neboli podsvětí, přišla ke stromu, na němž visela hlava Hun-Hunahpú, zavražděného samotnými pány z Xibalby. Přistoupila k němu vedena zvědavostí, kterou v ní vyvolaly příběhy, jež jí vyprávěl její otec Cuchumaquic o plodech tohoto stromu, o nichž se domnívala, že budou krásné a chutné. Když se dostala pod strom, promluvila k ní lebka ve větvích: „Přeješ si snad tyto plody?“ Dívka na to odpověděla kladně a vztáhla svou pravou ruku k lebce. Ta vyplivla slinu, jež padla přímo na její dlaň. Hun-Hunahpú tímto způsobem zanechal po sobě své potomstvo a svůj rod, neboť princezna takto otěhotněla a nosila v sobě dvě bytosti.

Když si Cuchumaquic povšiml stavu své dcery, svolal radu všech pánů království a ti se usnesli, že ji obětují daleko od svých panství. S takovým úmyslem přikázal několika lovcům – sovám, aby ji odvedly do lesa a přinesly mu srdce dívky v číši. Sovy se odebraly pryč, nesouce s sebou Ixquic a nůž z křemene, aby ji zabily. Ixquic jim vysvětlila, že to, co nosí ve svém bříše, není zneuctění. Dojaté sovy se rozhodly oklamat pány z Xibalby tak, že vyrobily srdce ze smůly, vložily ho do číše a přinesly ho princeznu otci, který byl takto přesvědčen o její smrti.

Tradice pokračuje, avšak tento krátký příběh obsahuje podstatné prvky, které později vedou k odhalení základního mýtu. Lze si například všimnout souvislosti s mýtem o Sněhurce v události, kdy je princezna odvedena, má být zavražděna v lese a na důkaz její smrti má být přineseno srdce.

V laponské tradici se opakuje něco velmi podobného, stejně jako ve skandinávských nebo rumunských tradicích, které jsou velmi bohaté a zakládají se na legendách o Zalmodovi (všechny mají latinský původ, neboť i termín Rumunsko je spojen se skutečností, že tato země byla od dob Trajána římskou provincií, a dokonce i její současný jazyk je románský). Neměnná dualita je obsažena také ve všech pohádkách *Tisíce a jedné noci*. Je v nich neocenitelné množství základních představ pro studium skrytého symbolismu pohádek.

Shrnutí

Tato stručná studie nám poskytuje základní prvky, abychom mohli učinit shrnutí.

Ve všech pohádkách se objevuje les, v němž se všeobecně ztrácí ženský prvek, který jakožto psychický prvek představuje duši. Je spojován s holubicí, bělostí – jako Sněhurka – neboli čistotou. Duše vlastní protikladný prvek – stín, jak říkali kabalisté, který se jí snaží strhnout do propasti, až nakonec upadá do rukou mužské osoby představující hmotu. Tyto protikladné postoje odpovídají samotnému bytí, neboť každý člověk, dle toho, co tvrdí Plótinos ve svých *Enneadách*, psychologicky obsahuje dva velké sklony stejně jako duše: jeden směřující ke světu hmoty a druhý směřující ke světu ducha (oba jsou zcela možné a skutečné).

V tomto velkém konfliktu nalézáme důležitý klíč existence člověka a jeho mentálního světa: vzestup nebo sestup duše, který je spojen s lesem. Tento prvek trochu více objasňuje indická tradice: jedná se o termín velmi složitý a špatně chápaný, který se dnes na Západě stal módním, jinými slovy o Nirvánu, jež se běžně interpretuje jako vysvobození. Přesto je jeho doslovný překlad ze sanskrtu „mimo les“. Pokud máme na zřeteli, že les je symbolem plurality, to, co je vzdáleno pluralitě, je Jedno. Pokud je Jedno původem věcí a pluralita je jeho manifestací ve hmotě, pak pluralita nebude ničím jiným než manifestací a jejím nepřetržitým rozmnožováním. A proto je les symbolem představujícím člověka, symbolem této plurality. Člověk, jenž se vzdaluje lesu, je mimo les. Hermann Hesse používá stejné symboly ve svém díle *Siddhártha*, když říká: „Odcházím do lesů...“.

Jak v myticko-historickém vyprávění, tak i v pohádkách představuje les velký konflikt, je to život, dynamika života, kde člověk ztrácí svou vlastní identitu. Svět je pouze zdáním; taková je první estetická pravda, jak napsal Vicente Risco.

Ve všech mešitách arabské kultury se nachází pestrobarevná část připomínající les sloupů a jediným místem, kde nejsou, je mihráb neboli

střed pro modlitbu, který směřuje k Mekce. Tyto podoby palem, tento les sloupů je symbol plurality, znázorňuje složitý svět lidí, jehož nadčasovost se odráží v architektonickém díle.

Les je hrozivým místem, kde postava trpí velkou nerovnováhou. Červená karkulka se baví trháním květin, přestože má rychle dorazit ke svému cíli, a právě toto rozptýlení jí způsobí řadu potíží, které později tak či onak dokáže překonat.

Dalším neměnným prvkem v pohádkách je téma zrcadel, jimž světová literatura věnovala mnoho pozornosti. Jorge Luis Borges se například pokusil do hloubky analyzovat význam toho druhého obrazu, který odrážejí. Připomeňme si *Alenku v říši divů*: Alenka pronikne do nádherného a výjimečného světa skrze odraz v zrcadle. Zrcadlo začne představovat „velký problém“, protože odráží představy světa, nikoli však samotný objekt. Východní národy říkaly, že tento svět je iluzorní a lidé a hmota jsou symboly rozličných vyšších vrstev, jakými jsou především vrstva duševní, mentální nebo duchovní.

Odrazy, které se promítají, jsou stíny (v sanskrtu se tělo nazývá *chaya* a doslovný překlad je „stín“). Fyzické tělo je stínem duchovního těla.

Před zrcadly se člověk pohrouží do snu, znovu před sebou vidí odraženou formu a oklamán věří, že pronikl do světa skutečnosti, přestože pouze vstoupil do země snů, země zdání, v níž mu její oslepující falešné světlo brání rozeznat, odkud přichází Světlo skutečné.

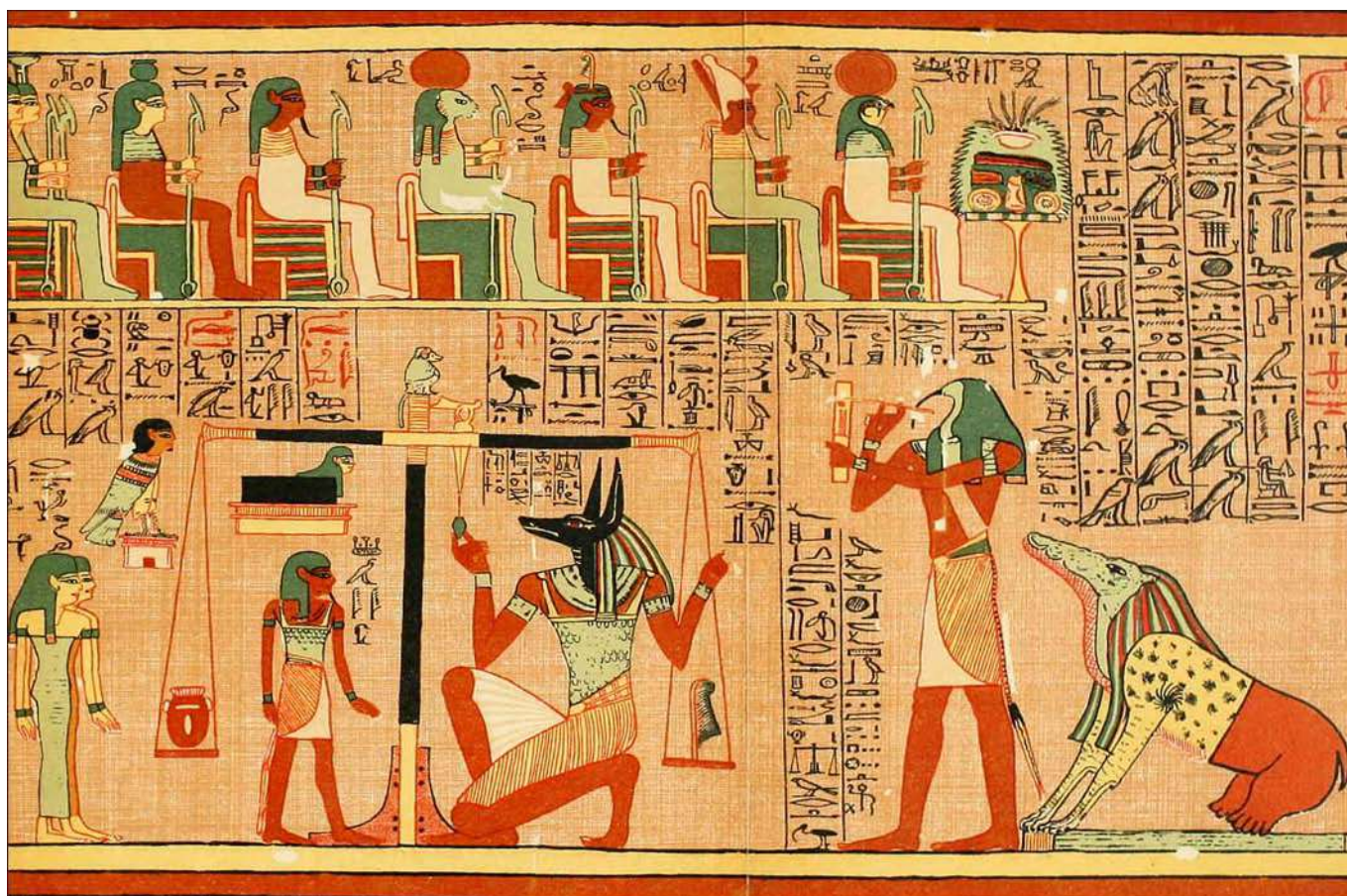
V *Šípkové Růžence* se spící princezna ocitá v zrcadlovém sále. Ze svého snu se dokáže probudit pouze po příchodu mužského prvku, který spojuje dva velké póly lidského pohybu, pozitivní a negativní, přestože se nedotýká ideje toho pozitivního ani negativního ve smyslu jejich kvalit, nýbrž ve smyslu jejich polarit, což znamená dynamiky pohybu, opaků, protikladů.

Otázka zkoušek byla zahrnuta ve všech mytických tradicích. Je nutné překonat stanovené zkoušky, aby byl nalezen přístup ke svazku, ke známým „psychologickým sňatkům“, o kterých pojednávají moderní autoři, jako je Jung,

inspirováni obvyklými svatbami, jimiž končí většina pohádek. Pokud to budeme interpretovat doslova, tento svazek není ničím jiným než radostným znovuspojením s kořenem, a protagonisté pak obvykle odejdou žít do krásného a dalekého zámku. Chceme-li však proniknout za hranice zřejmých vzorců, zjistíme, jak říkal Plótinos, že duch, představovaný v těchto příbězích princem, se definitivně spojuje s duší, krásnou princeznou, při takzvané nebeské svatbě.

Když se mluví o podsvětí, ve skutečnosti se jedná o svět mrtvých, spodní svět, Erebos neboli Hádés. Je to další temný svět, kterým se musí nevyhnutelně projít, aby bylo možné dojít do zářivého světa, který je nalezen po překonání starodávné cesty zkoušek. Duše zemřelého musí být dle Egyptanů zkoušena dříve, než bude moci dojít ke konečnému Světlu, a musí překonat svůj předchozí stav před Osiridovým soudem, aby mohla vstoupit do věčného Života.

Juan Manuel de Faramiñán Gilbert
Pokračování v příštím čísle.

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám nabízí filozofii takovou, jaká je ve své podstatě: srozumitelnou a aplikovatelnou v každodenním životě.

1. PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

Podle klasické filozofie byla etika vnímána jako klíč ke skutečnému rozvoji lidské bytosti. Dotkneme se i významu pojmů Philo-Sophia, filozofická škola a filozofie jako způsob života. Ukážeme si rozdíl mezi morálním a intelektuálním životem a nevynecháme ani vysvětlení pojmu učedník.

2. ČLOVĚK A UNIVERZUM

Mikrokosmos i makrokosmos jsou prostoupeny stejnými zákony, které mají své rozmanité projevy, dle úrovně, na které je pozorujeme. Sluneční soustava stejně jako i život jednotlivce mají svůj skrytý smysl, cestu i směr. Pojednává o tom klasické západní a východní pojetí člověka a univerza a pojmy vědomí, dharma, karma a reinkarnace.

3. ODKAZ DÁVNÉ INDIE

Prostřednictvím symbolů se můžeme napít se studnice Pravdy a Poznání. Otevírají nám brány vnitřního světa, ve kterém se střetávají protichůdné hlasy, přičemž snahou člověka je zorientovat se v nich a dosáhnout vnitřní rovnováhy a klidu. Symbolický je i text „Bhagavadgíta“, který se zabývá otázkou, jak se může člověk naučit jednat „správně“.

4. ZÁHADY TIBETU

„Hlas Ticha“ představuje kompas na cestě poznání a rozvoje sebe sama. Poukazuje na charakteristiky jednotlivých úseků této cesty, na její úskalí, výzvy i příležitosti, na to, s čím se nevyhnutelně setká každý, kdo si přeje uslyšet hlas duše: se třemi ctnostmi učedníka, smyslem vnitřního růstu a s pojmy jako koncentrace, iluze, touha či jednota.

5. BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

Mnoho filozofů se zabývalo otázkou, jaký smysl má existence člověka či jak tento smysl najít. Život je často poznamenán bolestí nebo nějakou formou utrpení a nouze. Siddharta Gautama Buddha hledal odpovědi na tyto otázky. Seznámíme se s jeho učením o Zlaté střední cestě a Čtyřech vznešených pravdách, jejichž součástí je Osmerá ušlechtilá stezka vedoucí k překonání „utrpení“ v životě.

6. MOUDROST ČÍNY

Konfucianismus nabízí eticko-politické zřízení založené na principech bratrství, řádu a harmonie. Uspořádaná společnost, vedená nejschopnějším a nejctnostnějším člověkem, je odrazem harmonie v univerzu. Nabízí racionální sociální řád založený na etice a vzdělání zdůrazňující důležitost osobního rozvoje člověka.

7. VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

Soužití: všichni navazujeme vztahy a naše jednání má vliv na životy ostatních. Proto nás zajímají hodnoty, na jakých je možné vystavět dobře fungující společnost. Pokud se takto nalezené hodnoty stanou základem pro politiku, je tu naděje na prožití jednoty. Proto je důležitá úloha jednotlivce ve společnosti a při utváření lepšího světa.

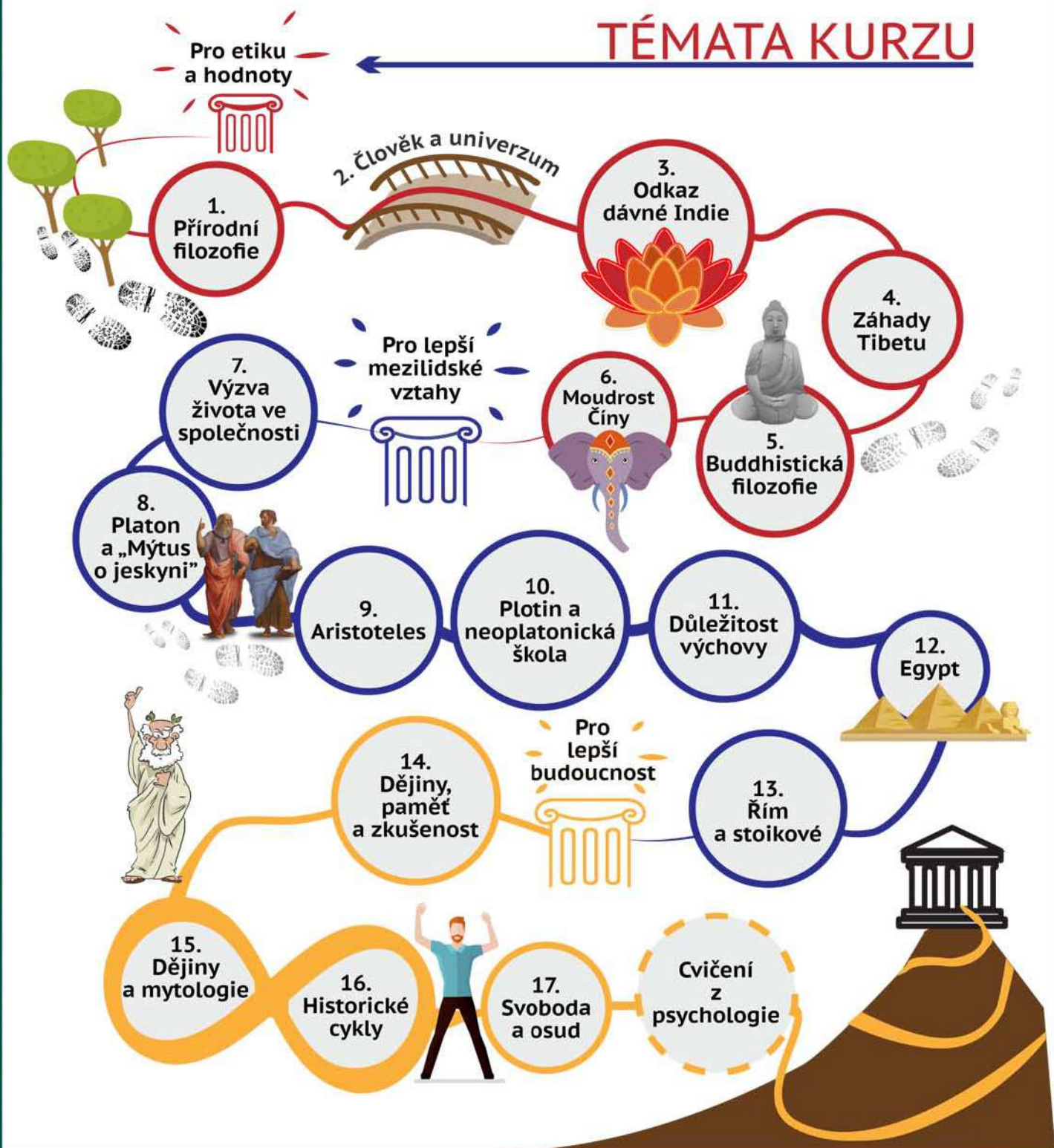
8. PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

Svět, ve kterém žijeme, není zdaleka dokonalý, a přesto byl podle Platona vytvořený na základě dokonalých pravzorů. Platon odhalil, že jednou z velkých překážek člověka na cestě vlastního rozvoje je iluze, které nezřídka podléhá a která napomáhá jeho „uvěznění v jeskyni“. Symbolickým jazykem o tom vypráví v příběhu „Mýtus o jeskyni“.

9. ARISTOTELES

Štěstí je jedna z nejzákladnějších potřeb člověka, a proto se jím podrobně zabýval i Aristoteles. Dosáhnout dlouhotrvajícího štěstí a umět rozeznat to krátkodobé není třeba nechávat náhodě. Aristoteles popisuje ctnosti jako síly duše, které nám, když je rozvíjíme, pomáhají uchopit život do vlastních rukou.

TÉMATA KURZU

www.akropolis.cz

www.filozofieprozivot.cz

NA ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKU JE VSTUP VOLNÝ

10. PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

Prostřednictvím eklektické filozofie ukázal neoplatonismus, že téměř všechny náboženské a filozofické směry mají společný základ. Poukázal na důležitost skutečného bratrství mezi lidmi, které je založeno na toleranci, pochopení a respektu, což vychází z poznání, že lidské duše vycházejí z jednoho pramene.

11. DŮLEŽITOST VÝCHOVY

Mnozí filozofové se shodli v tom, že bez úsilí a systematičnosti se k cíli dojit nedá. To je i přínos vzdělání a výchovy. V dětství nás tvaruje naše rodina a okolí, v dospělosti je formování nás samých v našich rukách a prostřednictvím našeho sebevzdělávání a sebevýchovy se my sami stáváme odpovědnými za vytvořené dílo, které je zároveň kamínkem v mozaice společnosti, lidstva a celého světa.

12. EGYPT

Morálka v Egyptě není jen teorií, ale představuje životní styl a je základním pramenem života v pyramidálním uspořádání společnosti. Potvrzením toho jsou i rady a návody některých faraonů, vezírů a egyptských mudrců, které nám i dnes mohou pomoci chápat sebe sama a svoji úlohu, vykonávat své povinnosti dobře, radostně a zodpovědně.

13. ŘÍM A STOIKOVÉ

Stoicismus přenesl z epochy helénizmu mnoho hodnotných myšlenek a jeho představitelé svým jednáním ukázali, že jsou tyto myšlenky použitelné v praktickém životě a že i v těžkých časech se lze pomocí etiky vyhnout úpadku. Stoická nauka shrnuje smysl vědomého a šťastně vyrovnaného jednání a vysvětluje, že skutečnou svobodu člověk zažije, pokud je schopen zharmonizovat vlastní přirozenost s vyšší podstatou.

14. DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

Zkoumáním dějin může člověk získat cenné bohatství nejen v podobě poznatků, ale především zkušeností. Pokud se dokážeme z dějin poučit, pochopit je a vytáhnout z nich zkušenosti, můžeme je uplatnit v přítomnosti, což nám umožňuje stát se aktivním a vědomým tvůrcem své budoucnosti. Vzpomínky na minulost, ať už se týkají jednotlivce nebo společnosti, mohou být pozitivní i negativní. V obou případech však mají vliv na náš každodenní život a mohou být užitečné, pokud si z nich dokážeme vzít ponaučení nebo inspiraci. Minulost je naší součástí a ovlivňuje naši přítomnost.

15. DĚJINY A MYTOLOGIE

Mýty nám svým symbolickým jazykem přinášejí nejen poznání dějin, ale nabízejí mnohem více. Lze je „odemknout“ klíčem historickým, psychologickým, astronomickým a dalšími. Dle toho, který klíč použijeme, nám mýtus otevře brány do dané dimenze.

16. HISTORICKÉ CYKLY

Čas je relativní pojem, a přesto nás silně ovlivňuje, protože představuje jednu ze skutečností, jejímž prostřednictvím se ve světě orientujeme. Jeho běh v přírodě vnímáme prostřednictvím střídání období, která se opakovaně navracejí do téhož momentu, ačkoli vždy v trochu pozměněné formě spojené s jistými charakteristikami.

17. SVOBODA A OSUD

Jedním z důležitých nástrojů na cestě lidského života je svoboda. Tématem správného chápání svobody se zabývali filozofové všech dob, a mnozí shodně dospěli k závěru, že jejím nejdůležitějším projevem je svoboda volby, avšak s plným vědomím možných důsledků a s převzatou odpovědností za ně.

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka: pozornost, koncentrace, paměť, imaginace, vůle atd.

Více na: www.akropolis.cz a www.filozofieprozivot.cz

PROGRAM AKTIVIT ON-LINE

Program on-line přednášek a kurzů naleznete na www.akropolis.cz/on-line

O PŘEDNÁŠKÁCH V NAŠICH SÍDLECH SE DOZVÍTE NA NAŠEM WEBU.

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

úvodní přednáška ke kurzu, vstup volný

- Kurz 17 bloků přednášek a praktických cvičení
- Koná se jednou týdně, vždy 2 h, [program viz strany 20–22](#)

SNY - JAZYK DUŠE

On-line přednáška přes FB live, cena: 99 Kč

Úterý, 5. ledna 2021 od 19 hodin

Všichni sníme a sny nás provázejí celý život bez ohledu na to, zda si je pamatujeme či nikoli. Někdo jim nepřikládá hlubší význam, a mnozí je naopak berou velmi vážně. Co se v nás odehrává, když spíme?

ZEN

On-line přednáška, cena: 100 Kč (studenti a důchodci 80 Kč)

Úterý, 12. ledna 2021 od 19 hodin

Zenoví mistři nám svými radami i příkladem ukazují, že k dosažení vnitřního klidu, vyrovnanosti a moudrosti potřebujeme správně usměrnit pozornost. Díky ní se i nejobyčejnější činnost může proměnit v meditaci a otevřít nám tak cestu k novým zkušenostem a k poznání.

LEONARDO DA VINCI

On-line přednáška, cena: 100 Kč (studenti a důchodci 80 Kč)

Úterý, 19. ledna 2021 od 19 hodin

Leonardo da Vinci nás ohromuje výjimečností ducha snad ve všech oblastech. Můžeme však u něj nalézt i něco, co nebylo vrozenou dispozicí a čím se můžeme inspirovat, abychom v sobě probudili malého Leonarda?

HERMANN HESSE

On-line literární večer, cena: 100 Kč (studenti a důchodci 80 Kč)

Úterý, 2. února 2021 od 19 hodin

V díle tohoto autora se hrdinové snaží navzdory překážkám a utrpení poznat svůj osud a pochopit svět, ve kterém žijí. Cílem je, aby naplnili svůj úkol na této zemi a inspirovali ostatní. Na přednášce nahlédneme společně do knih tohoto nositele Nobelovy ceny za literaturu.

TAJUPLNÁ ŘEČ PŘÍRODY

On-line přednáška, cena: 100 Kč (studenti a důchodci 80 Kč)

Pondělí, 1. března 2021 od 19 hodin

Stav přírody, jejíž jsme součástí, nám není lhostejný. Nacházíme však způsob, jak přispět k jeho zlepšení? Zastavme se a naslouchejme tajuplné řeči, hlasu, kterým občas příroda promlouvá velmi jasně a který nás někdy varuje, jindy pouze naznačuje, že musíme změnit svůj přístup k životu na této krásné planetě.